

Joris op 't Zand

Liturgische gewaden

zie artikel op blz. 9 e.v.

Informatieblad van de
oud-katholieke parochie van Amersfoort

Deze versie is zo veel mogelijk ontdaan van gegevens die in strijd kunnen zijn met de AVG.

Kerkgebouw: 't Zand 13, Amersfoort
Joriszaal Boldersstraat 2, 3811 GG
☎ 033-4721506 (zeer beperkt)

Pastoor L.C.(Louis) Runhaar
't Zand 15, 3811 GB Amersfoort
☎ 033-4940390; ✉ pastoor@amersfoort.okkn.nl

Kerkebestuur
Voorzitter Louis Runhaar
Secretaris Lydia Janssen
Sibeliusstraat 14, 3816 ML Amersfoort
☎ 033-4750663; ✉ secretaris@amersfoort.okkn.nl

Penningmeester Paul de Leeuw van Weenen
✉ penningmeester@amersfoort.okkn.nl

Lid Dick Noordzij
✉ noordzij.dick@gmail.com

Lid Marta Schouten-Kropielnicka
✉ martaschouten@gmail.com

Kosters contactpersoon: Inez de Jager,
✉ idejager31@gmail.com

Bloemengroep contactpersoon: mw. A.A.(Anita) de Haart-Wijker
✉ anitadehaart@kpnmail.nl

Beheer parochiezaal ✉ verhuur@amersfoort.okkn.nl (coördinatie)
Webmaster mw. I.M.(Ingeborg)van 't Erve-Bosch,
✉ ingeborg@vanterve.com

Bankrekeningen:
ING: NL62 INGB 0000 4437 46 (voorkeur)
ABNAMRO: NL30 ABNA 0553 1250 60
T.n.v.: Kerkebestuur oud-katholieke parochie Amersfoort

ING: NL40 INGB 0000 4303 68
T.n.v. Stichting Beheer & Behoud Kunstbezit H. Georgius Amersfoort

Internetadressen: Parochie: <http://amersfoort.okkn.nl>
Landelijk: <http://okkn.nl/>
facebook.com/okknamersfoort.nl

Nummer: 201904 *Periode:* september - november 2019

Kopijsluiting: 10 november 2019

Wat zijn zal

Inmiddels al zo'n vijftien jaar staat de maand oktober in het teken van de geschiedenis. Dit jaar met de thematische titel Zij/Hij. Het gaat in op de historisch gegroeide genderverschillen. Hoe komt het dat we bepaalde beelden koppelen aan wat we mannelijk noemen en andere aan hetgeen we vrouwelijk noemen? Maar ook hoe het komt dat vrouwen in de geschiedenis zo'n ondergeschoven positie hebben en onderbelicht worden. En natuurlijk de invloed die dat heeft op de ordening van de samenleving, de kerk, op onderwijs, beloning, verwachtingspatronen. Het is een behoorlijk complex gegeven en van diepgaande invloed op het leven van mensen van welk gender dan ook.

Geschiedenis is eigenlijk nooit iets buiten jezelf. Het is deel van ons in de wereld zijn en van de plaats die we erin innemen. We zijn onderdeel van hetgeen geschiedt en hoe dat geïnterpreteerd wordt. We moeten altijd goed kijken hoe iets verteld wordt, wie het vertelt en waarom het zo verteld wordt. Dat geldt voor de historie van de kerk niet minder dan die van de samenleving.

Waarom zijn belangrijke en invloedrijke vrouwen in de vroege kerk uit de geschiedenis verdwenen? Waarom heeft Kenau Hasselaar in het taalgebruik alleen een negatieve klank?

Aangezien geschiedenis ook (volks)identiteit scheidt worden sommige gebeurtenissen uit het verleden onderbelicht en anderen overbelicht. Mensen doen dat ook op individuele schaal. We schamen ons voor onze rol bij de politionele acties in Indonesië, voor het koloniaal verleden en de rol in de slavenhandel. Pas recentelijk wordt hier meer over gepubliceerd. Daarentegen zijn we trots op de Gouden Eeuw en de waterwerken. In een tijd dat het slechter gaat met een land heeft men behoefte aan meer glorieuze momenten uit het verleden.

Moeilijker, veel moeilijker, hebben mensen het die lijdend deel zijn van een geschiedenis van onderdrukking, uitsluiting en discriminatie. En hoe nauwer de bandbreedte van een samenleving en hoe eenzijdiger het identiteitsverhaal van een volk(sdeel), hoe meer slachtoffers er zijn.

Zwarte mensen, joodse mensen, vrouwen, homoseksuelen, ouderen, (geestelijk) gehandicapten hebben dit met elkaar gemeen, dat zij allen te eniger tijd en op enigerlei wijze in mindere of (aanzienlijk) meerdere mate zijn of worden gediscrimineerd doordat hun positie op een negatieve manier wordt gelabeld.

Sommige mensen worden zo traumatisch bepaald door hun geschiedenis dat zij er zonder hulp niet uit komen.

Toch geldt ook voor hen en voor ons allen dat een mens meer is dan wat gebeurd is, meer dan haar/zijn geschiedenis. We houden altijd een openheid naar toekomst en als gelovigen weten we dat doordat ons bestaan is geborgen in belofte en hoop. In religieuze zin wordt ons leven niet bepaald door het verleden, maar door wat zijn zal. Zoals we deel uitmaken van de verleden geschiedenis, maken we ook deel uit van de beloofde geschiedenis. We leven nu al in de voltooid tegenwoordige toekomstige tijd van God, de vervulling van diens belofte. Dat wil zeggen: we worden niet definitief bepaald door onze geschiedenis, maar door Gods belofte, Zij/Hij die trouw houdt aan het maaksel van haar/zijn handen. Dat besef stelt ons misschien in staat onze geschiedenis, dat wat er gebeurt, te richten naar die belofte van een ongeschonden bestaan in een geheele wereld. Moge dat zo zijn in de tijd die ons gegeven is.

rector Ward Cortvriendt

Van het kerkbestuur

Parochielunch op 29 september en gemeentevergadering op 6 november

Ik vraag nog graag even uw aandacht voor twee bijeenkomsten die we ook al in het vorige parochieblad aankondigden, maar ja dat was voor de zomer en dat lijkt al weer een hele tijd geleden.

We houden weer een parochielunch om uitgebreid bij te praten, op zondag 29 september in de Joriszaal en in de tuin (als het weer het toe laat). Iedereen is van harte uitgenodigd! We beginnen meteen na het koffiedrinken, rond twaalf uur. Ik stuur half september nog een mail rond ter herinnering en om u te vragen om allemaal wat te maken of te kopen voor deze lunch.

Op woensdagavond 6 november is onze eerstvolgende gemeentevergadering. We bereiden dan in ieder geval samen met de synodalen de synode van 23 november voor. Te zijner tijd ontvangt u de agenda en alle stukken.

Lydia Janssen, secretaris kerkbestuur

Rapport Bestuur en Organisatie OKKN

Eind 2015 werd door het Collegiaal Bestuur, in overleg met het Synodepresidium, een commissie samengesteld die de opdracht kreeg om zich te buigen over de organisatie en structuur van de Oud-Katholieke Kerk van Nederland. Half 2019 verscheen het eindrapport van deze commissie, met daarin elf adviezen om de organisatie van de kerk te verbeteren. De inhoud van het rapport is onderwerp van gesprek in de kerk, ook komend najaar. Voor degenen die dit rapport nog niet onder ogen hebben gehad, het is alsnog op te vragen bij de secretaris en de pastoor. Een mailtje en u hebt het per kerende post in uw mailbox.

Fietsenstalling op de parkeerplaats

Op verzoek van de gemeentevergadering heeft het kerkbestuur de mogelijkheden onderzocht voor een betere plek op de parkeerplaats voor de fietsen van parochianen en gastleden die op zondag met de fiets naar de kerk komen. Alles afwegend is er voor gekozen om tegen de muur aan de kant van 'Achter het oude weeshuis' ruimte voor fietsers te maken. Er kunnen vóór deze ruimte nog auto's geparkeerd worden. We verliezen op deze manier maar één parkeerplaats voor een auto, want overdwars voor de andere auto's parkeren is aan die zijde dan niet meer mogelijk. We gaan deze klus zo snel mogelijk uit laten voeren.

Lydia Janssen, secretaris kerkbestuur

Collectes in de komende periode

Hieronder vindt u het overzicht van de ingeplande collectiedoelen tijdens het offertoriumgezag voor de komende periode.

- 22 september Terre des Hommes
- 29 september Hospice Dôme
- 6 oktober Missie Sint Paulus
- 20 oktober Ontwikkelingssamenwerking OKKN
- 27 oktober Parkinsonweg
- 3 november Voedselbank
- 17 november Kerstmis voor iedereen
- 24 november Kerstmis voor iedereen

VOEDSELBANK

Paul de Leeuw van Weenen, penningmeester

Verwarming; warmer maar wel jassen aan!

U krijgt vast al koude rillingen als u ziet dat het kerkbestuur weer over de verwarming gaat berichten! Net als u kijkt ook het kerkbestuur met gemengde gevoelens terug op onze experimenten van vorig jaar. We ontdekten met vallen en opstaan dat onze tamelijk oude verwarmingsketel te weinig vermogen heeft om de kerk snel op te warmen. Daarom was het op de zondagen regelmatig te koud in de kerk. Op basis van de ervaringen van vorig jaar weten we nu globaal welke aanlooptijd de kachel nodig heeft om een bepaalde temperatuur te bereiken. Toch is dat minder voorspelbaar dan het lijkt omdat onze kerkmuren één-steens zijn en een forse koude wind veel invloed heeft op de temperatuur binnen.

Chef verwarming Wim doet zijn uiterste best om er voor te zorgen dat het in de kerk op zondagochtend behaaglijk is *als u uw jas aanhoudt*. Met de jassen aan beperken we toch enigszins onze CO₂ uitstoot en we besparen ook nog wat op de verwarmingskosten.

Namens het kerkbestuur, Lydia Janssen

De Stilte Inn: goede berichten

Vorig jaar bij ons jubileum gaven we de stad een beetje stilte cadeau door onze mooie kerk iedere woensdagmiddag van twaalf tot drie open te doen. Dit cadeautje is zeker uitgekapt. *De Stilte Inn* blijkt duidelijk in een behoefte te voorzien. Vanaf het begin, half september 2018 tot en met eind augustus wandelden 719 mensen op woensdagmiddag de stilte in. Dat zijn gemiddeld 14,7 bezoekers per halve woensdagmiddag. Een mooie tussenstand, met dank aan alle 'herbergiers'!

We hopen *De Stilte Inn* het komende jaar voort te zetten. Dan is er nog meer nieuws: Het Collegiaal Bestuur van de Oudkatholieke Kerk van Nederland heeft *De Stilte Inn*, samen met twee andere projecten, uitgekozen als 'pilot' om te ontdekken of er (externe) fondsen met een cultureel en/of maatschappelijk oogmerk zijn, die dit soort initiatieven financieel willen steunen. Hiervoor wordt 'op proef' een professionele fondsenwerver in de arm genomen. Het CB wil op deze manier ervaring opdoen met externe fondsenwerving.

De keuze voor de *Stilte Inn* mogen we zeker opvatten als een compliment van het CB. Voor ons zou het vrijkomen van middelen betekenen dat er meer tijd en geld besteed kan worden aan het breder bekend maken van *De Stilte Inn* en aan het werven en toerusten van nieuwe vrijwilligers, evt. ook van buiten de parochie. Op deze manier zou onze mooie kerk, naast de Open Kerk op zaterdag en de huidige *Stilte Inn* op woensdag, ook op andere doordeweekse middagen geopend kunnen zijn als open plek en oase van stilte voor de stad. Een projectbeschrijving en -begroting zijn inmiddels ingediend en we zijn benieuwd naar het vervolg.

Pastoor Louis

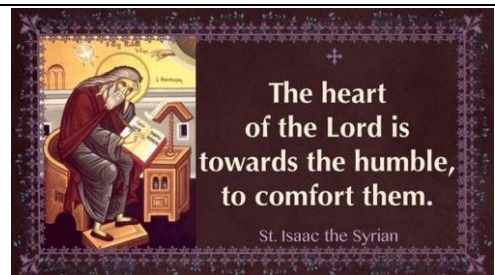
Liturgie

Bij de diensten

“De Dag des Heren is een mysterie van de kennis der waarheid die niet ontvangen kan worden door vlees en bloed en dat speculaties overstijgt. In deze bedeling is er geen achtste dag, noch een ware sabbat.

Want hij die zei dat ‘God rustte op de zevende dag’ duidde daarmee op de rust [van onze menselijke natuur] van de gang van dit leven, daar het graf ook van lichamelijke aard is en daarom tot deze wereld behoort. Zes dagen worden voltooid in de huishouding van het leven door het houden van de geboden. De zevende dag wordt geheel doorgebracht in het graf; en de achtste bestaat uit het vertrek daarvan.”

– uit de ascetische homilieën van Sint Isaak de Syriër.

De vieringen in het najaar, met name die van Allerzielen, markeren het deel van het liturgische jaar dat thematisch toewerkt naar de 'Dag van de Heer'. De laatste zondag van het kerkelijk jaar, dit jaar op zondag 24 november, heet de Zondag van de Voleinding. Het is een dag vol dreiging, met angstaanjagende lezingen over verwoesting, oordeel en einde. In de nacht van onze wereld turen we de inktzwarte hemel af naar een teken van hoop: het licht van de Morgenster. Te midden van dood en duister zien wij vol verlangen uit naar het glore van een Nieuwe Dag.

Het aanbreken van deze Dag betekent het 'vergaan' van de wereld en het leven zoals wij die kennen. Hoewel zij op een bepaalde schaduwachtige manier nog voort bestaat, heeft de wereld voor ons niettemin haar zin, betekenis en ook haar greep op ons leven verloren, ten gunste van een nieuwe ordening: die van het Koninkrijk van God. Moge deze Dag aanbreken en de Morgenster opgaan in onze harten. (2 Petrus 1, 19)

Bijzondere diensten in deze periode:

De heilige aartsengel Michaël en alle engelen worden geëerd met een speciaal kerkelijk feest op zondag 29 september.

Op zondag 27 oktober vieren we in anticipatie het hoogfeest van Allerheiligen (1 november). Heilige mensen zijn als kleurige glas-in-lood ramen in een oude kerk. We zien Gods licht door hen heen stralen. Tijdens de voorbede op dit hoogfeest gedenken we biddend onze overledenen, vooruitgrijpend op Allerzielen.

Op ZATERDAG 2 november, Allerzielen, blijven de deuren ook na de zaterdagse Open Kerk geopend voor stads-en buurtgenoten die willen stilstaan bij hun overleden dierbaren. Om 16:00 uur is er een kleine gebedsviering met daarbij hopelijk wat ingetogen muziek. Na deze viering blijft de kerk tot 18:00 uur open voor stille gedachtenis.

In de dienst van zondag 17 november ontvangen Wim en Betty een zegen ter gelegenheid van hun 50-jarig huwelijksjubileum.

Pastoor Louis

Diaconaat

Voedselbankactie

Wanneer u dit artikel leest, is het 3^e kwartaal van 2019 alweer bijna afgelopen en de datum van **1 oktober** nadert. Dit is de datum waarop wij weer de goed gevulde kratten met boodschappen naar de Voedselbank van Amersfoort zullen brengen. Het nieuws bracht afgelopen dagen weer, dat er meer mensen gebruik maken van de voedselbank, maar dat de aanvoer achterblijft. Het is dan fijn voor de ontvangers van de voedselpakketten te weten, dat zij de dagelijkse levensbehoeften weer in hun voorraadkast hebben. We leven allemaal wat meer ontspannen wanneer je weet dat je de volgende dag weer voedsel op tafel kan zetten. Laten wij dan als parochie onze taak doen en de boodschappen inkopen. Wij rekenen weer op uw support!

Met hartelijke groet, Martine en Hans

Doppen sparen ten behoeve van Hulphonden

Gespaarde doppen in het 3^e kwartaal 2019, voor mij het 1^e kwartaal dat ik de doppen verzamel voor de Hulphonden. De hoeveelheid doppen heb ik niet gewogen, wel kan ik u melden dat wij ter grootte van een vuilniszak hebben ingezameld. Dus een aanzienlijke hoeveelheid, ik hoop dat u trouw de gespaarde doppen meeneemt naar de kerk, waarvoor hartelijke dank.

Hans

Tip: zorg voor schone doppen!

Alle ronde plastic doppen en deksels zijn welkom, van mineraalwaterflessen, frisdrankflessen, melk- of yoghurtzakken, fruitsappakken en sportdrank (zonder het kleine doorzichtige dopje binnenin). Maar ook doppen van slagroombussen, doseerdopjes van wasmiddelflessen en deksels van pindakaas- en chocopastapotten.

Schoenendozenactie

Al jaren worden er in het najaar in heel Nederland schoenendozen versierd en gevuld met schoolspullen en andere zaken. Deze dozen zijn bestemd voor kinderen, die dit hard nodig hebben. Via onze kinderkerk doen wij hier in onze parochie aan mee. We deden dit via Edukans. Deze organisatie is hier mee gestopt. Wij gaan door, maar nu via Actie4Kids, een organisatie die onderdeel is van Global Aid Network, een Christelijke hulpverleningsorganisatie. Deze werkt niet alleen in Nederland, maar ook in België.

Er verandert eigenlijk niets voor ons. Vul een schoenendoos en doe er een envelop met € 5,00 bij voor de transportkosten. (iets minder dan bij Edukans) Over de inzamelperiode en de inleverdatum volgt nog informatie.

Kinderkerk

“De scholen zijn weer begonnen.” Overal hangen weer de banieren waar dat op staat. Met andere woorden: Voorzichtig! Opletten in het verkeer.

In de kerk kunnen we een bord ophangen met de volgende tekst:

“De kinderkerk is weer begonnen.”

Wel graag uw aandacht voor het volgende. Soms zal er in de dienst iets wel eens iets anders zijn dan gebruikelijk, want de kinderen horen er ook bij. Voor de grote vakantie is de kinderkerk afgesloten met een gezellige picknick van ouders en hun kinderen.

En er was een uitzondering op de regel dat er in de grote vakantie geen kinderkerk is. Dit was op wel een bijzondere zondag met een flink aantal kinderen in de kerk; na 40 jaar burgerlijk huwelijk werd het huwelijk van Toos (één van de kinderkerkleidsters) en Cor in de kerk ingezegend.

Iedere maand wordt er een mailtje door de kinderkerkleiding verstuurd met informatie over de kinderkerk, het thema en de leiding. Mocht u interesse hebben in deze maandelijkse mail (bv omdat u (klein)kind wel eens naar de kinderkerk komt) dan kunt u zich aanmelden via kinderkerk@amersfoort.okkn.nl.

Catechese

Catechese: samenwerking met Hilversum?

Voor de catechese in het nieuwe seizoen zit er een beetje vertraging op de lijn. Dat komt omdat we op dit moment bezig zijn om serieus te onderzoeken of de samenwerking met de parochie Hilversum nieuw leven ingeblazen kan worden. En zo ja, hoe dit dan te organiseren. Victor Scheijde, de nieuwe pastoor van Hilversum, is een groot voorstander van deze samenwerking, dus dat helpt alvast. In de komende weken zullen we ontdekken of we als Amersfoortse en Hilversumse pastores en catecheten de neuzen ongeveer dezelfde kant op hebben staan. Nadere berichtgeving volgt dus.

Pastoor Louis, catecheten Henk Jan en Marta

Clara Gertrudis van Halteren

Deze periode staat er niets in de planning. De eerstkomende activiteit staat gepland voor dinsdag 10 december. Het is de bedoeling om dan 's avonds attenties te maken voor onze senioren. Deze attenties worden uitgereikt tijdens de adventsbijeenkomst van woensdag 18 december.

ARTIKEL: Liturgische gewaden

De redactie vroeg mij om eens een artikeltje te schrijven over de diverse liturgische gewaden. Waar ze vandaan komen en wat ze betekenen. Dat leek mij leuk en dat doe ik hierbij.

Zoals een dure trouwjurk maar voor één heel speciale dag is bedoeld, zo zijn de kleurrijke en soms kostbare gewaden die veel parochies in hun bezit hebben, maar voor één enkel doel bestemd: de viering van de liturgie.

De katholieke liturgie is eigenlijk één groot gebed, een opgaan tot de hemelse glorie van God en zijn Koninkrijk. Dat wil zeggen, de voltooide schepping, een 'hemel en een aarde die vol zijn van Uw heerlijkheid'. De soms bijna koninklijke gewaden die de voorganger in de liturgie draagt, drukken uit dat Jezus Christus 'in' wie de kerk tot God de Vader bidt, doorheen zijn menswording en vernedering, de verheven Heer is van heel de voltooide schepping.

Dit klinkt allemaal misschien wat hoogdravend, maar in de liturgie gaat het ook over hoge dingen. Waar de gemeente als het lichaam van Christus de liturgie viert, deelt zij in die 'eschatologische' geloofswerkelijkheid. De man of vrouw die in de liturgie voorgaat, vertegenwoordigt in dit heilige spel 'Christus als het hoofd'. Hij/zij doet dit op zichtbare wijze, onder meer door het dragen van liturgische gewaden.

In dit korte artikel beperk ik mij tot de liturgische gewaden en overige paramenten (= liturgische gebruiksvoorwerpen van textiel) die vandaag de dag in onze oudkatholieke liturgie¹ het meest gebruikt worden. Van een aantal gewaden en paramenten kan worden gezegd dat zij hun oorsprong vinden in het keizerlijke hofceremonieel, uit de tijd dat het christendom staatsgodsdienst werd. Van andere gewaden en paramenten dat zij een meer praktische oorsprong hebben en in de loop van de tijd een geestelijke betekenis erbij hebben gekregen. Waar het praktische gebruik soms is verdwenen, is de geestelijke betekenis vaak gebleven.

Allereerst, een bisschop, priester of diaken die een pak of mantelpak draagt met daaronder een overhemd met wit boordje (priesterboord of collaar) is *niet* liturgisch gekleed.

Het (mantel)pak met boordje geldt als de nette burgerkleding waaraan geestelijken als zodanig te herkennen zijn. Hetzelfde geldt voor de klassiekere zwarte toog of 'soutane'.

De liturgische kleding begint bij de albe (albus = wit). De albe is letterlijk en figuurlijk het liturgische 'ondergoed' dat verwijst naar het witte doopkleed. De kleur wit staat voor nieuw en schoon, want wie in Christus is, is een nieuwe schepping (2 Korintiërs 5).

In principe zouden alle gedoopten in de liturgie dus een albe of een ander wit gewaad kunnen dragen, wat in sommige geloofsgemeenschappen ook daadwerkelijke praktijk is (bijv. in de Ethiopisch Orthodoxe Kerk of de Evangelische Broedergemeente in Suriname). Naast de geestelijken kunnen in onze kerk ook niet-gewijde functionarissen als lectoren en pastoraal werkers de albe dragen, als zij liturgisch in functie zijn.² Meer hedendaagse modellen van de albe verwijzen in hun ontwerp soms ook naar de gebedsmantel van religieuzen (m/v), want het gebed is de modus waarin we hier en nu delen in het Koninkrijk en de nieuwe schepping.

De superplie, ook wel 'koorhemd' of 'kleedje' genoemd, is een verkorte versie van de albe. Het is een breed, wit linnen hemd, dat reikt tot aan de knieën en wordt gedragen over de zwarte toog. Soms is het strak van vormgeving, maar stroken kant, haak- of borduurwerk zijn ook niet ongewoon. De superplie wordt gedragen door misdienaars en acolieten, die als gedoopte christenen door hun assisterende taken dienstbaar zijn aan de voortgang van de liturgie.

Ook een priester of diaken kan een superplie dragen over zijn/haar zwarte toog, maar dan altijd in combinatie met de stola (hierna). Deze combinatie kan worden gedragen bij liturgische vieringen *buiten* de eucharistie of wanneer de geestelijke in kwestie in de eucharistie niet de leiding heeft. De variant voor de bisschop is iets smaller van model en heet 'rochet'.

---

¹ De oudkatholieke liturgie behoort tot de westerse, zgn. Latijnse ritus, d.w.z. 'liturgiefamilie'

² Er zijn ook oudkatholieke parochies waarin misdienaars en acolieten een albe dragen en lectoren en pastoraal werkers een superplie.

De stola is het belangrijkste parament waaraan geestelijken te herkennen zijn. Het is een sjaalachtige doek die door de diaken diagonaal (van de linkerschouder naar de rechterheup) en door de bisschop en de priester verticaal (naar beneden afhankelijk van beide schouders) wordt gedragen. Voordat de stola wordt aangelegd, wordt zij door de diaken of priester gekust, waarmee eerbied voor Christus wordt uitgedrukt. Aan de stola worden diverse symbolische betekenissen toegekend, waaronder het juk van Christus, dat zacht is en licht (Matteüs 11) zijn

kruis, de onsterfelijkheid, de verantwoordelijkheid voor het verloren schaap. Wat opvalt in deze uiteenlopende symboliek is dat de drager met het ambt iets op zijn/haar schouders krijgt, waarvoor hij/zij verantwoordelijkheid draagt. De stola heeft de kleur van de tijd van het liturgische jaargetijde of van de specifieke sacramentele gelegenheid.

Wit is als 'kleur' van zuiverheid en van het licht de feestkleur bij uitstek voor de tijd van Kerstmis (veertig dagen) en de Paastijd (vijftig dagen), verder o.a. voor feesten ter ere van de maagd Maria en feesten van andere heiligen die een natuurlijke dood zijn gestorven. Rood is de kleur van vuur, bloed en koningschap en wordt o.a. gebruikt op Pinksteren, Goede Vrijdag, Kruisverheffing en feesten ter ere van martelaren. Paars is als donkere kleur van inkeer en boete o.a. bestemd voor de Advent en de Veertigdagentijd. Groen, kleur van de vruchtbaarheid en de nieuwe schepping, is bestemd voor de 'gewone' zondagen en blauw mag op feesten ter ere van de maagd Maria evt. gedragen worden in plaats van wit.

Soms wordt, bij wijze van gordel, over de albe een cingel (cingulum = gordel) gedragen. Deze cingel was bedoeld om de stola op haar plaats te houden, omdat deze in vroeger dagen (door priesters) kruiselings werd gedragen. Naast deze praktische functie, symboliseert de cingel o.a. de kracht van God ('Gij hebt mij met kracht omgord', Psalm 18) de bereidheid om op weg te gaan ('Haastig zult gij het Pesachmaal eten: uw lendenen omgord, uw schoenen aan uw voeten', etc., Exodus 12) en vanaf de hoge Middeleeuwen ook kuisheid. Tegenwoordig is deze praktische functie verdwenen, waarmee de cingel langzamerhand uit beeld verdwijnt, wat overigens niet hoeft te betekenen dat de geestelijke minder godskracht nodig zou hebben of minder kuis zou leven. (vervolg op blz. 13)

ROOSTER VAN KERKDIENTEN van de OUD-KATHOLIEKE PAROCHIE van de H. GEORGIUS te AMERSFOORT			
Viering	1e Schriftlezing	2e Schriftlezing	Evangelie
Zo 22 september 10.00 uur Zondag na Pinksteren 20 Eucharistieviering	Amos 8, 4-7	1 Timoteüs 2, 1-8	Lucas 16, 1-13
Zo 29 september 10.00 uur H. Aartsengel Michaël en alle engelen Eucharistieviering	Genesis 28, 10-17	Openbaring 12, 7-12	Johannes 1, 47-51
Zo 6 oktober 10.00 uur Zondag na Pinksteren 22 Eucharistieviering	Habakuk 3, 2 en 16-19	2 Timoteüs 1, 6-14	Lucas 17, 5-10
Zo 13 oktober 10.00 uur Zondag na Pinksteren 23 Schriftlezing en gebed	Ruth 1, 1-19a	2 Timoteüs 2, 8-15	Lucas 17, 11-19
Zo 20 oktober 10.00 uur Zondag na Pinksteren 24 Eucharistieviering	Genesis 32, 23-32	2 Timoteüs 3, 14- 4,5	Lucas 18, 1-8
Zo 27 oktober 10.00 uur Allerheiligen/Allerzielen Eucharistieviering	Wijsheid 3, 1-9	Openbaring 7, 2-4 en 9-17	Matteüs 5, 1-12
Zo 3 november 10.00 uur Zondag na Pinksteren 26 Eucharistieviering	Wijsheid 11, 22 - 12, 2	2 Tessalonicenzen 1, 1-12	Lucas 19, 1-10
Zo 10 november 10.00 uur Zondag na Pinksteren 27 Schriftlezing en gebed	Jesaja 1, 18-26	2 Tessalonicenzen 2, 13 -3,5	Lucas 19, 41-48
Zo 17 november 10.00 uur Zondag na Pinksteren 28 Eucharistieviering	2 Makkabeeën 7, 1-2 en 9-14	2 Tessalonicenzen 3, 7-13	Lucas 20, 27-38
Zo 24 november 10.00 uur zondag van de Voleinding Eucharistieviering	Maleachi 4, 1-6	Openbaring 3, 7b-12	Lucas 21, 5-19

De lezingen in dit rooster zijn genomen uit het C-jaar van het Oud-Katholiek lectionarium

Attentie!

Onder de bezielende leiding van onze opperkoperpoetser Evert kunnen we op woensdagmiddag 16 oktober vanaf 13.30 uur aan de slag!
Aanmelden hoeft niet, wel geldt: vele handen maken licht werk.

ARTIKEL: Liturgische gewaden (vervolg)

In de liturgie van de eucharistie draagt de bisschop of priester die voorgaat in principe een kazuifel over zijn/haar albe met stola. Dit priesterlijke bovengewaad, dat afstamt van de Romeinse regenmantel (!), heeft net als de stola de kleur van het jaargetijde of de gelegenheid. Het woord kazuifel is afkomstig van het Middeleeuws-Latijnse *casubula*, een nevenwoord van het Laat-Latijnse *casula* ('huisje'), dat een mantel met hoofdkap aanduidde. In kerken waarin de liturgie 'ad oriëntem' (gericht op het oosten) wordt gevierd en de priester dus veelvuldig met zijn/haar gezicht naar het altaar gericht staat, is de *achterzijde* van het kazuifel meestal rijk versierd, omdat dit het deel is dat voor gelovigen zichtbaar is. Een diaken draagt in liturgische bijeenkomsten een dalmatiek. Dit gewaad onderscheidt zich van het kazuifel door mouwen. Als de diaken of priester na zijn wijding voor het eerst met het gewaad wordt bekleed, zegt de bisschop: 'Verheug u in de Heer, want hij kleedt u in gewaden van heil, hij hult u in een mantel van gerechtigheid.' (naar Jesaja 61)

In liturgische vieringen buiten de eucharistie (bijv. het getijdengebed) kan de bisschop, priester of diaken over zijn/haar albe met stola (of toog, superplie en stola) een koormantel of 'koorkap' dragen. Het zogeheten 'schild' op de rug (dat van oorsprong een capuchon was) en de sluiting van deze wijdvallende mantel zijn vaak mooi versierd. In de oudkatholieke eucharistische liturgie kan deze koormantel ook worden gedragen door de priester die de hoofdcelebrant (d.w.z. priester of bisschop die voorgaat) assisteert.

Een bisschop is in de westerse liturgie in principe niet te herkennen aan zijn/haar gewaad, maar aan de bisschoppelijke *insignia* (herkenningstekens): de mijter, de (herders)staf, het grote borstkruis en de bisschopsring. Het borstkruis en de ring worden ook buiten de liturgie gedragen, zodat de geestelijke in kwestie te herkennen is als een bisschop.

De herkomst van deze bisschoppelijke tekens voert voor dit artikel te ver, maar ik hoop dat bovenstaande (onvolledige) beschrijving van een aantal van de meest gebruikte liturgische gewaden en andere paramenten een klein beetje mag bijdragen aan de kennis over en beleving van de liturgie als een gezamenlijk opgaan tot het hemelse Altaar van God, die altijd weer onze ziel met vreugde vervult.

pastoor Louis

Erfgoed Amersfoort staat in de belangstelling

Volgend jaar organiseert het Museum Catharijneconvent in Utrecht een tentoonstelling rond het thema 'wonderen'. En het oog van de makers van de tentoonstelling is ook gevallen op het (ons) Mirakel van Amersfoort.

Voor de tentoonstelling zal de parochie het paneel met daarop de vondst van het beeldje uit 1525 en het mirakelboek uitlenen. De restanten van het beeldje zelf blijven in de kerk.

Maar er is nog meer: komend najaar is in Museum Catharijneconvent de tentoonstelling 'Noord en Zuid' over liturgische objecten uit Europa uit de dertiende en veertiende eeuw, in het bijzonder altaarantependia uit die periode uit Noorwegen en Catalonië. In het kader daarvan is het magazine van het museum 'Catharijne' van dit najaar aan deze tentoonstelling gewijd en daarin komt een artikel van Richard de Beer (consulent voor het oud-katholiek erfgoed) over het schilderij met de Calvariegroep uit het atelier van Jan van Scorel en de beide oudste altaarantependia (voorzetsel in liturgische kleur bij het muuraltaar) in onze kerk.

Het witte voorzetsel met de engelen met lijdenswerktuigen (zie foto hierboven uit 1950 - red.) en het rode met de bloemetjes. Richard maakt in het artikel aannemelijk dat deze stukken afkomstig zijn uit het St. Aegtenklooster op 't Zand. Zo zal er via het altaarstuk van Jan van Scorel, dat waarschijnlijk het altaarstuk van de kloosterkapel is geweest en de twee altaarantependia een aanknopingspunt zijn bij de tentoonstelling.

Toen de redactie van het parochieblad in de Joriszaal bijeen kwam om te praten over het nummer, wat nu voor u ligt, stond in de kerk een fotograaf ijverig foto's te maken voor het genoemde artikel. De foto's worden prachtig, dat is zeker.

Emile

Amersfoortse (binnenstads)kerken

Een half uur stilte in de drukte van de stad

Vanaf donderdag 5 september luidt iedere donderdagavond even voor 19.00 uur de klok van de Oudkatholieke kerk 'Sint Joris op 't Zand' ('t Zand 13) voor het oecumenisch avondgebed, een half uur van stilte, bezinning, korte schriftlezing, gezang en gebed in de drukte van de stad.

Het avondgebed heeft de vorm van een eenvoudige vesperdienst en is een initiatief van de binnenstadkerken. Na twaalf jaar mag het zich inmiddels een Amersfoortse traditie noemen. Het avondgebed staat open voor godzoekers uit alle kerkelijke tradities. *Eenieder is van harte welkom.*

Kroonbede

Op de avond voor Prinsjesdag, dus op maandag 16 september, wordt de 'Kroonbede' gehouden. Dat is een bijeenkomst waar gebeden wordt voor stad en land. De organisatie is in handen van Raad van Kerken Amersfoort, Stadsgebed Amersfoort, CDA, ChristenUnie en SGP. Dit jaar vindt deze bijeenkomst in onze kerk plaats. Aanvang: 19.30 uur

VREDE VERBINDT

Vredesweek

In tijden dat de Amerikaanse president Trump praat over het bouwen van een grensmuur en Europa de buitengrenzen steeds meer sluit voor vluchtelingen, kiest PAX als thema van de Vredesweek 2019: 'Vrede verbindt over grenzen'.

Tijdens de Vredesweek vinden onder andere de volgende activiteiten in de Amersfoortse binnenstad plaats.

- Donderdag 19 september om 18.00 uur in de Johanneskerk een debatavond. Gastvrouwen en heren uit diverse conflictgebieden (Syrië, Ethiopië, Eritrea en Congo) ontvangen u/jullie aan hun tafel. Aanmelden vooraf noodzakelijk via opgeven@johanneskerk.nl of tel.06-10531458.
- Zaterdag 21 september om 17.00 uur in de Xaveriuskerk Opening Vredesweek o.l.v. Ambassade van Vrede Amersfoort. Medewerking wordt verleend door o.a. Huib Klamer (St Franciscus Xaverius kerk), Rens van Duffelen (Apostolisch Genootschap), Bernadette van Dijk (straatpastor). Muzikale medewerking wordt verleend door een projectkoor o.l.v. Berend Borger. Bram Boers en Henk de Koning, orgel/piano.
- Zaterdag 28 september om 16.00 uur in de Lutherse kerk (de Amersfoortse Zwaan) een bijeenkomst in het kader van de Vredesweek.

Meer informatie: vredesweek.nl/ambassades/ambassade-amersfoort

Sint Maarten

Op maandagavond 11 november vieren we weer Sint Maarten op 't Zand. Om 18:00 uur wordt in het kerkportaal het verhaal van Sint Maarten verteld. Na het verhaal gaan de kinderen in de straten rondom de kerk op pad om licht en vrolijkheid te brengen. Natuurlijk hopen zij dat er daarbij meer of minder gezonde zoetheid aan de lampionstok blijft hangen. Na afloop, omstreeks 19:00 uur, is er chocolademelk en koek voor de kinderen en glühwein voor de volwassenen. Heel gezellig als de kinderen een vriendje of vriendinnetje meenemen. Welkom!

Kerstlichtjesticht 2019 (alvast voor in uw agenda)

Zaterdag 21 december, starten tussen 17.00 en 18.30 uur (volgende keer meer)

Landelijk

Doe mee aan het lezersonderzoek 'De Oud-Katholiek'

Het tijdschrift voor de Oud-Katholieke Kerk van Nederland, *De Oud-Katholiek*, wordt zesmaal per jaar verstuurd aan ieder oud-katholiek adres in Nederland. Graag willen we weten wat u van het blad vindt met een **nieuw lezersonderzoek**.

Dat doen we via internet. U kunt meedoen via <http://tiny.cc/oudkatholiek>

Het invullen van de vragen duurt ongeveer 3-6 minuten.

Het laatste lezersonderzoek dateert van zeven jaar geleden. Sindsdien is er veel veranderd: een andere frequentie, een andere doelstelling, een andere vormgeving en een andere samenstelling van de redactie. Tijd dus om u opnieuw te vragen wat u van *De Oud-Katholiek* vindt. Doet u mee?

Onder de inzenders verloten wij de nieuwe uitgave 'Van schuilkerk tot modern geloofscentrum: oud-katholieke kerken in Nederland' van Lia Schade van Westrum.

Dank voor uw medewerking namens de gehele redactie.

Symposium bij gelegenheid afscheid Wietse van der Velde als docent kerkgeschiedenis

Op vrijdag 15 november van 13:30 tot 17:30 uur vindt een symposium bij gelegenheid van het afscheid van Wietse van der Velde als docent kerkgeschiedenis aan het Oud-Katholiek Seminarie plaats.

- lezingen door prof.dr. Angela Berlis en dr. Koenraad Ouwens
- afscheidscollege door can.drs. Wietse van der Velde
- receptie

Locatie in het midden des lands, deze wordt op een later tijdstip bekend gemaakt.

Concerten

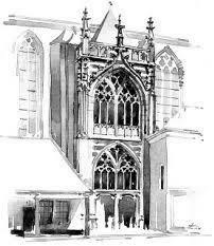
Van Cello's en Gamba's

Een bijzonder programma waarin de cello en de viola da gamba centraal staan. Cellisten/gambisten Marike Tuin en Marit Broekroelofs nemen het publiek mee in de wereld van de basinstrumenten en de ontwikkeling daarvan tot solo-instrumenten. Er is veel interactie met de zaal, ruimte tot vragen stellen, de instrumenten mogen worden bekeken en aangeraakt.

Medewerking verlenen topsopraan Marjon Strijk en Pieter Dirksen op clavecimbel. Een laagdrempelig en interessant programma met muziek die je weinig hoort (o.a. Fiocco en Ferrandini)

Zaterdag 19 oktober in de Rochuskapel van Hofje Armen de Poth; aanvang 20.00 uur; kaarten à 15 euro te bestellen vanaf 15 september via de website margarethaconsort.nl of aan de zaal (denk erom vol=vol).

Vespers

De laatste Vesperdienst van dit kerkelijk jaar is op zaterdag 26 oktober om 17:00 uur in de Joriskerk.

Hieraan werken Capella Amersfoort en organist Henk Veldman mee.

Iedereen is van harte welkom, na afloop collecte bij de deur.

Cadeautip voor december 😊

Achterin de kerk liggen twee nieuwe boeken voor de verkoop. Beide boeken zijn geschreven door onze oud-pastoor Grete Verhey. Het zijn leuke boeken om cadeau te geven met Sinterklaas en Kerst. Als set zijn ze extra goedkoop. Maak hier gebruik van, want op = op.

Agenda

iedere zondag om 10.00 uur viering

iedere woensdag van 12.00 tot 15.00 uur Stille Inn

iedere donderdag van 19.00 tot 19.30 uur oecumenisch avondgebed

iedere derde vrijdag vanaf 19.30 uur Taizéviering

iedere zaterdag van 11.00 tot 15.00 uur Open Kerk

september

ma	16		Kerkgebouw	Kroonbede (zie blz. 15)
do	19	18.00	Johanneskerk	Debat Vredesweek (zie blz. 15)
za	21	17.00	Xaveriuskerk	Opening Vredesweek (zie blz. 15)
ma	23	19.30	Joriszaal	Werkgroep pastoraat
do	26	19.45	Kerkgebouw	Koorrepetitie
za	28	16.00	Lutherse kerk	Bijeenkomst Vredesweek (zie blz. 15)
zo	29	10.00	Kerkgebouw	H. aartsengel Michaël (zie blz. 7)
		12.00	Joriszaal	Parochielunch (zie blz. 4)
ma	30		Voedselbank	Inleveren kratten (zie blz. 7)

oktober

do	10	19.45	Kerkgebouw	Koorrepetitie
wo	16	13.30	Jorishal	Koperpoetsen (zie blz. 12)
		16.00	Joriszaal	Kerkbestuurvergadering
vr	18	n.n.b.	Kerkgebouw	10 jaar Taizéviering
za	19	20.00	Rochuskapel	Concert (zie blz. 16)
do	24	19.45	Kerkgebouw	Koorrepetitie
za	26	17.00	Joriskerk	Vespers (zie blz. 17)
zo	27	10.00	Kerkgebouw	Allerheiligen (zie blz. 7)

november

za	2	15.00	Kerkgebouw	Allerzielen (zie blz. 7)
wo	6	19.30	Joriszaal	Gemeentevergadering (zie blz. 4)
do	7	19.45	Kerkgebouw	Koorrepetitie
zo	10	23.59		Kopijsluiting Joris op 't Zand
ma	11	18.00	Voorportaal	Sint Maarten (zie blz. 15)
wo	13	11.00	Joriszaal	Redactievergadering Joris op 't Zand
		16.00	Joriszaal	Kerkbestuurvergadering
do	14	19.45	Kerkgebouw	Koorrepetitie
vr	15	13.30	Elders	Symposium t.g.v. afscheid Wietse van der Velde (zie blz. 16)
ma	19	19.30	Joriszaal	Kostersoverleg
za	23	9.30	Hilversum	Synode (zie blz. 4)
zo	24			Joris op 't Zand komt uit
do	28	19.45	Kerkgebouw	Koorrepetitie

Voor aankondigingen

<i>december</i>				
di	10	19.30	Joriszaal	(Advents) attenties maken (zie blz. 9)
wo	18		Kerkgebouw	Adventsviering voor senioren
za	21	16.00	Binnenstad	Lichtjestoet (zie blz. 16)

Redactie Joris op 't Zand:

Louis Runhaar, Ben van 't Erve, Henk Knol, Wilma van Oevelen

Kopij: ✉ redactie@amersfoort.okkn.nl

Kopijsluiting: 10 november 2019

Administratie Joris op 't Zand

Birkstraat 102

3768 HL Soest

✉ jorisoetzand@gmail.com

Retouradres: zie binnenzijde

Oud-katholieke parochie Amersfoort
Joris op 't Zand
Redactie: ✉ redactie@amersfoort.okkn.nl

Nr. 201904